

İÇİNDEKİLER

Ayakkabıcı Maruf /Filistin.....	5
Balıkçı /Filistin.....	19
Oduncu /Filistin.....	27
Ataba ile Zariéf /Filistin.....	35
Bindiđi Eşegi Saymayı Unutunca /Filistin.....	41
Yaşlı Kadın ve Kedisi /Filistin.....	43
Avcı /Filistin.....	47
Kuyuya Düşen Kadın /Filistin.....	53
Zengin ve Yoksul Kardeşler /Filistin.....	59
Kedi Uslanır mı? /Filistin.....	67
Kedi ile Fareler /İran.....	71
Sabuncunun Ođlu /İran.....	79

Kralın Hazinesi /İran.....	89
Kral ve Balıkçı /İran.....	97
Susam Tohumu ve Hurma Ağacı /Mısır.....	101
Halife ve Kör Balıkçı /Anonim.....	107
Halife ve Korsanlar /Anonim.....	121
Halife ve Sihirli Tüp /Anonim.....	155

AYAKKABICI MARUF

Filistin

Yıllar önce Filistin'de yaşayan bir ayakkabıcı varmış. Karısı ve çocuğuyla birlikte yaşayan yoksul bir adammış. Adı Maruf olan bu adam sabahtan akşam kadar ayakkabı yapar, zar zor kazandığı üç beş kuruşla evine yiyecek götürürmüş. Günlerden bir gün karısı demiş ki: "Biliyor musun, canım öyle çok künefe istiyor ki! Yemeyeli epey oldu; akşam gelirken bir tepsi künefe getir, ama ballı olsun!"

"Hanım," demiş ayakkabıcı, "ben bir tepsi künefeyi nasıl alabilirim?"

"Anlamam," diye ısrar etmiş halden anlamayan karısı, "akşam gelirken getir, o kadar!"

Karısının ısrarı karşısında zavallı adam günlük kazancının bir bölümünü bir köşeye koymaya başlamış. Aradan bir, belki de iki hafta geçmiş; künefe alabilecek kadar para

birikmiş. Çarşıya gidip bir tepsi künefe almış, evin yolunu tutmuş. Karısı bunca zamandır beklediği künefe tepsisini kocasının elinde görünce önce sevinmiş; ama bir lokma alıp da künefenin baldan değil şekerden yapıldığını anlayınca çok kızmış. Tepsiyi kaptığı gibi pencereden dışarı atmış. Sonra da kocasına bağırarak: "Sana söylemedim mi? Ballı künefe istiyorum, şekerli değil!"

Maruf öyle kızmış, öyle kızmış ki sinir krizi geçirmiş, başlamış eline geçen her şeyi devirmeye, fırlatmaya. Bunlardan bazıları karısına denk gelmiş. Karısı da evden çıkmış, koşa koşa kadiya gitmiş; kocasının kendisini dövdüğünü, ondan şikâyetçi olduğunu söylemiş.

Kadı, adam gönderip Marufu yanına getirtmiş. Sormuş: "Neden karına kötü davranıyor, istediklerini almıyor, üstelik bir de dövüyorsun?"

Maruf boynunu bükmüş, "Tanrı size uzun ömür versin!" diye başlamış konuşmaya: "Ben yoksul bir adamım. Yaptığım iş şu. Günde kazanabildiğim para da bu. Benden bir tepsi künefe istedi. Neredeyse iki hafta dişimden tırnağımdan artırdım, gittim istediği künefeyi aldım. Eve getirdiğimde bir lokma aldı, alır almaz da kendisinin oysa ballı künefe istediğini, oysa bunun şekerli olduğunu söyleyip tepsiyi pencereden dışarı attı. Ben de sinirlerime hakim olamadım. Olan biten bu işte. Üzgünüm..."

"Peki," demiş kadı, "al sana yarım lira, git, bir tepsi künefe al, barışın!"

Böylece kadı ikisini barıştırmış, yarım lirayı vermiş; karıkoca çarşıya gitmişler, bir tepsi künefe almışlar. Maruf, tepsiyi karısına vermiş, "Sen eve git, ben birazdan geleceğim," demiş, kendisi biraz geride kalmış.

Kendi kendine demiş ki: "Bir daha bu kadının oturduğu ev değil, yaşadığı ülke bile haram olsun bana." Karanlık bastırıncaya kadar sokak sokak dolaşıp durmuş; sonra da yıkık dökük bir ev bulmuş, bir köşesinde kıvrılıp günün ışmasını beklemeye başlamış.

Sabaha karşı gözünü açtığında, karşısında bir dev görmüş. "Burada ne yapıyorsun?" diye sormuş dev.

"Karımdan kaçıyorum," diye yanıtlamış Maruf, "bir an önce buralardan ayrılacağım."

Dev, "Nereye gideceksin?" diye sorunca da, "Mısır'a..." diye yanıtlamış. Gerçekte bir cin olan dev, onu kucakladığı gibi göz açıp kapayıncaya kadar Mısır'a götürüp bırakmış. Biraz önce Şam'da olan, şimdi ise kendini Mısır'da bulan Maruf, Şam'daki komşusu Ali'nin de Mısır'a geldiğini, orada büyük bir tüccar olduğunu hatırlamış. Onu bulmaya karar vermiş.

Sabahın erken saatlerinde yabancı birinin sokakta dolaştığını görenler sormuşlar: "Amca, nereden geliyorsun?" "Şam'dan," diye yanıtlamış Maruf. "Ne zaman ayrıldın Şam'dan?" sorusuna "Bu sabah. Biraz önce de buraya geldim," diye karşılık verince, söylediklerini duyan ve onca yolu bir anda geldiğini söyleyen birinin ancak bir deli ola-

bileceğini düşünen herkes Marufun çevresinde toplanmış, başlamışlar el çırpıp bağırmaya: "Deli, deli, kulakları küpeli..." Maruf oradan uzaklaşmak istemiş, ama ne mümkün. Kalabalık peşine takılmış, bir yandan el çırpıyor, bir yandan da "Deli, deli..." diye bağırıyormuş.

Böyle cümbür cemaat tüccar Ali'nin dükkânının önüne gelmişler. Marufu tanıyan Ali, komşusunun arkasına takılan kalabalığı dağıttıktan sonra "Gel!" diyerek onu dükkânına buyur etmiş. Ancak Maruf eski komşusunu tanıyamamış.

Ali, "Nereden geliyorsun?" diye sorunca da "Şam'dan..." diye yanıtlamış. Ali'nin ne zaman Şam'dan ayrıldığını sormasına da "Bu sabah..." diye yanıt verince, Ali çok şaşırılmış: "Ne?" diye bağırılmış, "bu sabah Şam'dan ayrıldım ve şimdi buradasın, öyle mi? Sen delirdin mi? Peşine takılanlar haklılar galiba. Beni tanımadın mı?"

"Yoo..."

"Şam'da, Ali diye bir komşun olduğunu hatırlıyor musun?"

"Elbette."

"İşte o Ali'yim ben."

"Sen Ali misin?"

"Evet, hadi gel benimle."

Ali onu bir dükkâna götürmüş; ona giysi, fes, bir çift de ayakkabı almış, çorap almayı da unutmamış. Onları giyince

Maruf bir başka insan olmuş. Üstelik Ali ona yüz lira uzatmış, "Bu parayı da al," demiş, "bir iş buluncaya kadar seni idare eder. Ama ne olur, soranlara Şam'dan bu sabah ayrıldım, sonra da buraya geldim, deme. Tüccar olduğumu, mallarının da gemiyle geleceğini söyle."

Ali'nin söylediklerini dinleyen Maruf, yolda yürürken önce Safi diye biriyle karşılaşmış, ona biraz para vermiş; sonra da karşısına çıkan herkese biraz para vermeye başlamış. Karşılaştıkları, "Nereden geliyorsun, amca?" diye sorduklarında da Ali'nin tembihlediği gibi, "Şam'dan geliyorum. Tüccarım. Mallarım deniz yoluyla geliyor, ben daha önceden geldim," diye yanıt veriyormuş.

Karşısına çıkanlara para verdiğini görenler, "Hiç böyle birine rastlamadık," diyorlarmış, "herhalde önemli bir tüccar, yoksa parasını neden sokağa atsın ki?"

Böylece ünü yayılmış; ama Ali'nin verdiği yüz lira da bitmiş. O da bir başka tüccara gidip iki bin lira borç almış, "Mallarım geldiğinde öderim," demiş. Gene sokaklarda dolaşıyor, tarlaya tohum atar gibi parasını yoksullara dağıtıyormuş. Hazıra ne dayanır? Bir süre sonra para suyunu çekmiş.

Bir başka tüccara gitmiş, ondan da dört bin lira borç almış, aldığı parayı dağıtmaya devam etmiş. Artık herkes onu tanıyormuş; "Tüccar Maruf mu?" diyorlarmış, "Çok ünlü bir tüccar; böyle birine daha önce hiç rastlamadık"

Sonunda bu söylentiler çok güzel bir kızı olan kralın kulağına gitmiş. Vezirini çağırması hemen, demiş ki: "Ülkemize bir tüccar gelmiş; böylesi bir adam şimdiye kadar ne görülmüş, ne de duyulmuş diyorlar. Çok zenginmiş, dağıttığı parayla kentimiz bile zenginleşmiş. Malları da gemiyle getiriyormuş. Onu görmek, tanımak istiyorum; akşam yemeğine davet edeceğim. Kızıyla evlenirse burada kalır, yapacağı ticaretten ülke de kazançlı çıkar. Ne dersin?"

"Efendim," demiş vezir, "size nasıl karşı çıkabilirim ki?"

"Öyleyse," demiş kral, "git, bu adamı bul, 'kral sizi akşam yemeğine çağırıyor,' de..."

Vezir Marufu bulmuş, "Saygıdeğer tüccar Maruf," demiş, "kral selamlarını gönderdi, akşam birlikte yemek yer-seniz kendisini çok sevindirirsiniz."

"Seve seve gelirim," demiş Maruf.

Böylece kralın huzuruna çıkmış; birçok lezzetli yemeğin bulunduğu yemek masasına oturmuşlar. Yemek boyunca herkes ona bakıyormuş. Tatlılarını da bitirdikten sonra kral, "Biliyor musunuz..." diye söze başlamış, "damadım olmanızı istiyorum; kızıyla evlenir misiniz?"

Şaşkınlığını çabucak üzerinden atan Maruf, "Efendimiz," demiş, "kim kralın damadı olmayı istemez ki? Onur duyuyorum."

Aldığı bu yanıtı çok sevinen kral hemen vezirine seslenmiş, kadını çağırmasını istemiş.

Kadı geldiğinde bir evlilik sözleşmesi hazırlanmış, sonra da büyük bir şenlik düzenlenmiş. Kral, Marufa göz alıcı giysiler armağan etmiş, saraylarından birini onlara ayırmış. Böylece Maruf kralın kızı ile evlenmiş.

Kısa bir süre sonra kral damadını yanına almış, onu krallığın hazine dairesine götürmüştü; "İstediyini alabilirsin," demiş, kasayı işaret ederek. "Şurada duran parayı da dilediğin gibi kullanabilirsin. Malların geldiğinde, kazandığınla geri verirsin." Sonra da hazine dairesinin anahtarını uzatmış.

Artık her sabah Maruf önce kralın yanına gidiyor, bir süre birlikte oturuyorlar, sonra kasadan aldığı paralarla cebini tıka basa dolduruyor, akşama kadar rastladığı herkese para dağıtıyor, sonra da evine dönüyormuş.

Aradan on gün, on beş gün, bir ay geçmiş; kasadaki para tükenmiş. Maruf bu kez gitmiş, hazine dairesine girmiş, oradaki paraları almaya başlamış.

Ancak kasanın çoktan boşaldığını, hazine dairesinin de boşalmak üzere olduğunu gören kral yaptığı hatayı anlamış. "Vezir!" demiş, "kurtar bizi."

"Efendim," demiş vezir, "sizi ancak kendiniz kurtarabilirsiniz, benim ne haddime. Ne oldu?"

"Bu adam kasadaki parayı bitirdi, şimdi de hazinedekini bitirmeye çalışıyor. İki ay oldu; ortada ne gemi var, ne de mal. Bu adam bir yalancı olabilir. Şu başımıza gelene bak!"

"Tanrı tanık ki bu benim hatam değil," demiş vezir. Kral "Tamam da," demiş, "şimdi ne yapacağız?"

"Efendim," demiş vezir, "bir adamı karısından daha iyi kimse bilemez. Kızınız..." der demez, kral kızını çağırması, durumu anlatmış: "Kızım, kocanın bir yalancı olduğundan kuşkuluyoruz; ağzını yokla, gerçekten yolda gemi dolusu malı var mı, bir öğreniver. Öğrendiğini de bana ilet."

"Olur," diyen kız eve dönmüş, kocasının eve dönmesini beklemiş. Maruf akşam eve geldiğinde de mahcup mahcup sormuş: "Canım kocacığım, malların ne zaman gelecek? Hem ne tür mallar bunlar? Neden gecikti?" Eşinin ısrarlı sorularına dayanamayan Maruf, "Ne yolda gemi var, ne de mal," demiş, "ben yoksul biriyim." Ardından, başlamış başından geçen her şeyi anlatmaya.

Karısı duyduklarına inanamamış, ama Maruf "Hepsi doğru, sana gerçeği anlattım," deyince, "Biz evli değil miyiz?" diye başlamış bağırmaya kadın, "insan karısından hiçbir şey saklamamak. Kendinden utan! Bunları babam öğrenirse neler olacağını hiç düşündün mü? Onu kandırdın, kızımı aldın, parasını bitirdin... Hadi babam öldürmedi diyelim, ya borç para aldığın öteki tüccarlar? En iyisi buradan uzaklaşman; toplan, gidiyorsun."